

Маруняк Є.О. Наукові здобутки співробітників Інституту географії НАН України у 2020 році / Є. О. Маруняк, В. М. Чехній // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 3-6.

Просторові закономірності зміни середнього річного стоку води річок України / О. І. Лук'янець, О. Г. Ободовський, В. В. Гребінь, О. О. Почаєвець, В. О. Корнієнко // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 6-14.

Одним з найважливіших способів широкого територіального узагальнення гідрологічних характеристик є карти ізоліній, які застосовуються при розрахунках середнього річного, сезонного, максимального і мінімального стоку води, стоку наносів при оцінюванні водних ресурсів або водного балансу досліджуваних територій тощо. Мета цього дослідження – побудова за допомогою аналітичних функцій ГІС карти ізоліній середнього річного стоку води річок України та аналіз просторових закономірностей його змін. Для цього створено банк даних середніх річних витрат води від початку спостережень по 2015 р. включно з 389 гідрологічних постів, розташованих на території України та за її межами (Білорусь, Російська Федерація, Молдова, Словаччина, Угорщина, Румунія). Створена за сучасними даними карта має важливе практичне значення при різних видах водогосподарського проектування: розробленні стратегії раціонального використання й охорони водних ресурсів, плануванні та реалізації водогосподарських заходів водозабезпечення, оптимального регулювання річкового стоку, оцінюванні гідроенергетичного потенціалу річок тощо.

Матвіїшина, Ж. М. Оцінка впливу палеогеографічних умов на формування мінеральної сировини для виготовлення керамічних виробів (на прикладі Опішнянського родовища глини) / Ж. М. Матвіїшина, С. П. Дорошкевич, А. С. Кушнір // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 15-24.

Мета дослідження – розглянути палеогеографічні особливості умов формування й накопичення глинистих порід з пізнього міоцену до голоцену та оцінити вплив змін палеогеографічних обстановок на умови й специфіку осадконагромадження, фізико-механічні властивості відкладів та їх локалізацію. На основі польових досліджень глинистих відкладів в межах ключової ділянки (селище Опішня, Полтавська обл.) та палеогеографічних інтерпретацій аналітичних літературних матеріалів схарактеризовано фізико-хімічні, механічні, генетичні властивості й особливості різновікових глинистих порід та встановлено геохронологічну належність продуктивних шарів. Оцінено вплив змін палеогеографічних умов на утворення мінеральної сировини для виготовлення керамічних виробів й окреслено перспективні ділянки місцезнаходжень цих корисних копалин. Встановлено, що сировиною для керамічної промисловості в околицях селища Опішня є глинисті відклади пізнього міоцену (строкаті глини), пліоцену (червоно-бурі глини) та плейстоцену (суглинки). Утворенню глинистих порід сприяли інтенсивні процеси вивітрювання в умовах вологого й теплого (іноді жаркого) клімату, з активним розвитком флори і фауни, що значно активізують елювіальні процеси. Якісні зміни природних умов також яскраво зафіксовані у фізико-хімічних та мінералогічних особливостях різновікових відкладів за наявності керівних груп вторинних глинистих мінералів (каолініту, монтморилоніту, гідролуд тощо). Відклади середнього-пізнього плейстоцену, які формувались у більш сухих та холодних умовах, у порівнянні з відкладами міоцену-раннього плейстоцену, мають значно нижчі показники пластичності й вогнетривкості та підвищені показники водопоглинання. Найперспективнішими ділянками місцезнаходжень глинистих відкладів (строкаті й червоно-бурі глини міоцену-пліоцену та плейстоценові суглинки) є площі в межах всього неогенового плато на захід від населених пунктів Опішня й Попівка.

Розвиток столичного міста крізь призму інклюзивності (на прикладі м. Києва) / Є. О. Маруняк, С. А. Лісовський, С. А. Покляцький, А. А. Мозговий, А. О. Петровська, М. В. Румянцева // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 25-33.

Метою дослідження є виявлення локальних ознак інклюзії та/або ексклюзії в межах столичного постсоціалістичного міста, верифікація партисипативних підходів в контексті дослідження збалансованості, а також створення підґрунтя для розробки рекомендацій щодо подальшого вдосконалення політики міського розвитку в Україні. На прикладі Києва та кількох його мікрорайонів, на основі опитування та експертної оцінки, визначено локальні особливості просторового виміру інклюзивності – доступності та відкритості об'єктів інфраструктури, організації міського простору. У ході опитувань, поряд з позитивними оцінками доступності міської інфраструктури для мешканців, та високих оцінок якості облаштування окремих об'єктів, виявлено і суттєві недоліки, особливо виражені стосовно людей з інвалідністю. Наукова новизна статті полягає у виявленні локальних ознак інклюзивності і ексклюзивності в столиці постсоціалістичної країни в контексті вдосконалення міської політики в Україні.

Барановський, М. О. Старопромислові регіони України: проблеми та тренди сучасного розвитку (на прикладі Донецької та Луганської областей) / М. О. Барановський, В. В. Смаль, О. В. Барановська // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 34-43.

До старопромислових регіонів в Україні належать Донецька та Луганська області, економічний профіль яких сформувався ще на зламі XIX-XX ст. Метою дослідження є аналіз особливостей розвитку, пошук механізмів відродження регіонів Східної України, особливо після початку збройного конфлікту у 2014 році. В статті розглянуто проблеми розвитку старопромислових регіонів Донбасу на основі поглибленого статистичного аналізу та сучасних концептуальних підходів до реформування такого типу територій. Встановлено, що до початку збройного конфлікту траєкторія розвитку Донецької та Луганської областей були типовими для старопромислових регіонів. Події 2014 року порізному вплинули на регіони Східної України через неоднакові масштаби окупації економічного потенціалу. На основі аналізу динаміки макроекономічних показників, структури економіки та інвестицій доведено, що нині Донецька область практично зберегла основні тренди попереднього розвитку. Натомість підконтрольна уряду України частина Луганської області поступово перетворюється на аграрно-індустріальний регіон і втрачає ознаки старопромислового регіону. Відродження старопромислових регіонів Донбасу має базуватися на реальній реіндустріалізації та постіндустріалізації, включати реалізацію заходів, які спрямовані на розвиток людського капіталу (зміна ментальності, подолання патерналістських настроїв, активізація підприємницької ініціативи), та формування сприятливого ділового клімату. Для Луганської області актуальним завданням є подолання регіональних диспропорцій, логістичної відчуженості північних районів та інтеграція території на нових економічних зв'язках. Наукова новизна дослідження полягає у встановленні особливостей трансформації економічного ландшафту Донецької та Луганської областей від початку збройного конфлікту, обґрунтуванні найбільш доцільних підходів до реформування старопромислових регіонів Донбасу.

Формування обмежень у землекористуванні засобами геоінформаційного аналізу при просторовому плануванні (на прикладі приаеродромних територій) / Л. Я. Новаковський, А. Г. Мартин, І. О. Новаковська, І. В. Славін, Л. Р. Скрипник // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 44-53.

Мета публікації – розкрити особливості впровадження геопросторового аналізу при формуванні обмежень у землекористуванні на прикладі взаємодії землекористування авіаційного транспорту з прилеглими територіями й центрами глобальної урбанізації. Обґрунтовано необхідність застосування даних ДЗЗ спільно з ГІС-технологіями для створення моделей та візуалізації майбутніх синергетичних зв'язків девелопменту аеропортової інфраструктури та міського землекористування. Запропоновано шляхи удосконалення здійснення процесів ухвалення планувальних рішень та регіонального розвитку за умови застосування високотехнологічних методів ДЗЗ-ГІС, як основи для підвищення рівня економічно ефективного, екологічно збалансованого, соціально впорядкованого землекористування. Пропонуються зміни та доповнення до нормативно-правових актів регулювання системи використання земель авіаційного транспорту.

Побудова біокліматичної карти рослинності для розвитку сталого лісового господарства в басейні річок Ба і Кон, В'єтнам / Нгуен Хуу Сюань, Нгуен Хань Ван, Хоанг Тхі Кіу Оанх, Вуонг Ван Ву // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 54-62.

Біоклімат і природна рослинність мають довготривалі взаємозв'язки, які визначають потенційний розподіл рослинності на різних територіях. З цієї причини система біокліматичної класифікації була застосована до території басейну річок Ба і Кон, В'єтнам. Масив даних щодо опадів і температури басейну річок Ба і Кон було зібрано на 17 кліматичних, гідрологічних, дощомірних станціях, що дало можливість укласти біокліматичну карту в масштабі 1:250 000. В якості критеріальної системи біоклімату басейну річок Ба та Кон обрано три біокліматичні фактори базових умов тепла і вологи, такі як річна температура (TN), річна кількість опадів (RN), тривалість посушливого сезону (n). Для того, щоб описати взаємозв'язок між біокліматичними змінними та зональними одиницями рослинності, на отриманій карті було представлено 12 біокліматичних одиниць, що відповідають розподілу рослинності від малих до великих висот. Створення біокліматичної карти рослинності в басейні річок Ба і Кон надасть можливість уряду країни розвивати стале лісове господарство на Центральному нагір'ї та на південному узбережжі В'єтнаму.

Голубцов О.Г. Ландшафтне планування: основні положення та досвід реалізації в Україні / О.Г. Голубцов // Український географічний журнал. – 2021. – № 1. – С. 63-72.

Мета цієї публікації – визначити основні положення ландшафтної планування, що нині активно впроваджується в Україні і на основі аналізу досвіду реалізації ландшафтно-планувальних проєктів уточнити зміст та методичні підходи реалізації робочих етапів ландшафтної планування. У статті представлено огляд підходів до розуміння ландшафтної планування у країнах Європейського Союзу, Великої Британії і США. Простежено витоки ландшафтної планування в Україні, визначено законодавчі основи для впровадження ландшафтної планування, основні його завдання та функції.

Представлено загальну схему реалізації ландшафтного планування шляхом послідовного втілення низки робочих етапів, кожен із яких присвячений розв'язанню конкретного завдання. Схарактеризовано зміст і результати виконання етапів ландшафтного планування.